

I Mun-jol: Básník (úryvek)

Už po dvou dnech společné cesty domů zažil Ik-kjun podivnou věc. Právě přešli průsmykem Čchupung. Otce nechal po namáhavém výstupu odpočívat ve stínu staré borovice a sám si ulevoval za kmenem dubu nějakých šest kroků od něj. Když však pohlédl směrem k otci, nebyl tam. Ik-kjunovi se rozbušilo srdce a stiskl zuby. Nakonec... pomyslel si. Očima hledal místo, kam se mu asi mohl schovat. V té chvíli přišlo další překvapení.

„Hej, co děláš? Ztratil jsi něco?“

Hlas zněl jako otcův, a tak se otočil. Zjistil, že otec sedí tam, kde ho zanechal.

„Kde - kde jste byl?“ zeptal se Ik-kjun užaslý z jeho náhlého návratu odnikud a zároveň šťastný, že se mu neztratil. Otec se naopak zdál být zmatený.

„Nehnul jsem se ani na krok. Proč? Stalo se něco?“

Otázka Ik-kjuna bezdůvodně znejistila.

To samé se přihodilo brzy znovu. Přecházeli vrcholek hory a spatřili potok.

„Hej, pojď si trochu ochladit nohy. Dneska jsme se už našlapali dost. Nestačilo by to?“

Ik-kjun následoval otce ke břehu potoka. Díval se, jak si svléká ponožky a noří nohy do vody. Ujistil se, že to tak opravdu je, a odvrátil se. Vtom se ho zmocnil zvláštní pocit. Otočil se zpět. Po otci, od něhož ho dělilo pár kroků, ani památky!

Ik-kjun spěšně vyskočil. Vylezl na nejvyšší kámen v okolí a pozorně se rozhlížel na všechny světové strany. Vtom zaslechl otcův hlas, přicházející z místa, kde ho spatřil naposledy.

„Co zase děláš? Stalo se něco?“

Shlédl dolů. Otec, masírující si oběma rukama nohy ponořené ve vodě, zíral přímo na něj.

Ik-kjun zažil cosi podobného ještě několikrát, ale příčiny tohoto zvláštního jevu se nemohl dopídit. Následujícího dne procházeli kolem jakéhosi skalnatého úpatí hory a tehdy se schválně od otce vzdálil. Chtěl se na vlastní oči přesvědčit, jak zmizí.

Otec se usadil na okraji skály a odpočíval. Ik-kjun byl od něho pouhých šest kroků a otcova silueta se začala pomalu rozplývat. Ik-kjun se polekal a odstoupil ještě o něco zpět.

Znovu zmizel! Když se však Ik-kjun zadíval pozorně, nebylo to tak. Otec opravdu seděl na stejném místě. Ale odložil svůj široký klobouk a jak hleděl na mraky na nebi, vypadal jako skutečná skála. Jako skála, porostlá zeleným mechem, která tu stojí několik tisíc let. Nemohl ho vidět, protože dokonale splynul s okolní přírodou.

Byly tu i jiné podivné události, které při svém putování s otcem zažil. Týkaly se přímo jeho básní. Dříve si Ik-kjun příliš nešímal okamžiků, kdy si otec začal cosi mumlat. Dohadoval se, že to bude asi ta jeho poezie, ale otec nikoho neoslovoval, a protože Ik-kjun nebyl jaksepatří vzdělaný, nedokázal smysl jeho počínání, ani toho, co slyšel, pochopit. Navíc byl přesvědčen, že to musela být právě ta zatracená poezie, která ho odvedla z domova, a vzbouzela v něm jen mičelivý odpor.

Jednoho dne, když si otec zase cosi mumlal, se jeho vztah k básním změnil. Možná proto, že už několik dní zažíval překvapivé věci, ale také cítil, že to mumlání bude mít přece jen nějaký smysl. Poprvé v životě se otce zeptal na básně.

„Říkal jsem, že tamhle ty květiny jsou nádherné.“

Otec ukázal s neurčitým výrazem na skálu u cesty. Ve chvíli, kdy na ni namířil prstem, tam bezpochyby byla rudá skála. Najednou se však zdálo, jako by přímo z jejího nitra vyrazil rudý zářivý pramínek květů.

Nestalo se to jen tehdy. Ik-kjun, aby si vysvětlil zázračnost síly otcova mumlání, mu pokaždé začal klást otázky – a pokaždé měl stejnou zkušenost.

„Tamten oblak pluje opravdu poklidně.“

Ik-kjun zaslechl výrok a sledoval koneček otcova prstu. Na do té doby prázdné čisté obloze spatřil nádherný majestátně plynoucí oblak.

„Řekl jsem, že ti kapři se pohybují opravdu nenuceně.“

Ještě než to otec dořekl, Ik-kjun se podíval do vody a u břehu říčky, kde před chvilkou nic neviděl, lehounce plavalo – jako vykouzleno otcovým vztyčeným prstem – několik kaprů. Když recitoval o ptácích, kdovíodkud přilétli nejkrásnější z nich a švitořili. Recitoval o větru, zavál ten nejchladnější a oběma osušil pot.

Po čase začal mít Ik-kjun pro všechno nejasné vysvětlení. Otec nedokázal vytvořit a přivolat svou poezií skutečnost, která neexistovala, pouze ji uměl najít v už existujících věcech. Ale Ik-kjunovo vysvětlení

nebylo úplně: nebyl schopen vyjádřit, proč se mu zdá, jako by otec vytvářel a přivolával i věci neexistující.

Pozoroval ho a přišel na mnoho dalších věcí. Bývalo to zejména na tržišti, nebo, když se otec vmísil mezi lidi. Vypadal pak jako ten nejubožejší, nejznavenější stařec. Jako uschlá rostlina na rozkvetlém jarním poli. Když promluvil, bylo to stejné. Kdovíkam zmizela kouzelná síla, jíž vládl při mumlání svých veršů. Lidé vůbec nerozuměli, co jim říká, a potřebovali, aby to Ik-kjun tlumočil. Bylo neuvěřitelné, že otec při svém toulavém životě dosud nezemřel hladu.

Zlom nastal šestého dne jejich cesty domů. Otec se synem prošli provincií Kjongsangdo a zastavili se na noc ve vesnici na úpatí průsmyku Čungnjong. Ik-kjun byl do té chvíle plný myšlenky přivést otce domů, ale tehdy ho napadlo:

„Kdo vlastně otec je? Je správné přivést takového otce zpátky domů?“

Otázka byla výsledkem toho, co se mu honilo v hlavě, a odrážela události posledních několika dní.

Lidé mu říkali, že je otec básník. Ale pro Ik-kjuna byli odmala básníci i básně synonymem prokletí. Někteří říkali otci tulák. Ale to byli ti, kteří neměli správné proporce mezi hlavou a tělem.

Ik-kjun se v dětství naučil přikládat v životě váhu realitě a slovo mu asociovalo žebráka.

Přišel, aby otce uchránil před dvojím nešťastným osudem. Ik-kjunova naivní synovská oddanost byla vzdálená hluboké oddanosti, již projevoval své opuštěné matce, ale v jeho úmyslu byla bezpochyby stejná opravdovost.

Už když se s otcem poprvé setkal, cítil pochybnosti, zda je skutečně prokletý nebo nešťastný. Jeho odpor vrátit se k rodině se mu zdál spíše projevem strachu, aby neztratil to, co ho skutečně těší. Ik-kjun však považoval jeho potěšení za méně podstatné – podle něho šlo pouze o vyhýbání se odpovědnosti. Odpovědnosti, sahající od práce, obstarávání živobytí až k pozvednutí rodiny na patřičnou společenskou úroveň, odpovědnosti, kterou otec od počátku odmítal. A tak usoudil, že jestliže se otec něčeho bojí, pak to musí být účtování s odpovědností, jíž se v minulosti vyhýbal a kterou nezbytně bude muset po svém návratu domů přijmout.

Ik-kjun svůj úmysl příliš nezměnil ani po dvou tricích, které otec použil, aby mu unikl. Pokud se něco změnilo, pak jeho pocit, že se nejen bojí, ale že je navíc pod vlivem čar. Usoudil, že je ve vleku nevysvětlitelných sil, jež nutně způsobují menší či větší neštěstí a zatracení.

Asi pátý den začalo být Ik-kjunovi při pohledu na otce těžko u srdce. Pomalu zjišťoval, že vůbec není očarováný, ale že se rozhodl žít po svém.

Uměl by přivolávat mraky a nechat rozkvést květiny, kdyby bydlel ve své ubohé chýši s drnovou střechou? Mohl by žít – vznešeně a netknutě jako stará borovice, jako ona skála obrostlá mechem – kdyby to bylo z práce Ik-kjuna, jeho ženy a matky, uměl by se zapojit do jejich pro něj nesmyslné práce? Dokázal by být stále básníkem, kdyby se na něj všichni dívali s vyvalenýma očima jako na zkrachovaného starce, jenž se vrátil domů, aby se připravil na smrt, nebo kdyby se kolem něj slétli jako můry za světlem podřadní literáti přilákáni vadnoucím jménem kohosi, kdo byl v mládí slavný? Mohl by být stále básníkem?

z korejštiny přeložila Miriam Löwensteinová